

5. Бевз С. І., Стадник В. Я. Посилення адміністративної відповідальності в умовах воєнного стану: окремі аспекти. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 5. С. 193–195. URL: https://lsei.org.ua/5_2023/47.pdf

6. Вознюк А.А. Воєнний та надзвичайний стан як обставини, що впливають на кваліфікацію кримінального правопорушення або призначення покарання. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №6. С. 308–317. URL: http://www.lsei.org.ua/6_2022/69.pdf

7. Габлей Н. Г. Окремі аспекти посилення кримінальної відповідальності в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 414–416. URL: https://www.lsei.org.ua/2_2023/97.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-31>

ДЕТЕРМІНАНТИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: АСПЕКТ СВІТОВОГО ГІБРИДНОГО ПРОТИСТОЯННЯ

Бондар В. Т.

доктор філософії,

доцент кафедри глобальної та національної безпеки

Навчально-науковий інститут публічного управління

та державної служби

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Трансформації міжнародної (регіональної) системи безпеки, зокрема через зростання деструктивного інформаційно-психологічного впливу зовнішніми факторами на публічний простір країни, значно актуалізують питання протидії такому тиску владою цієї країни-об'єкта. Звідси – змінюється характер міжнародних відносин з поступовим поглибленням розламу між правдою-дезінформацією-постправдою, країнами демократичного-тоталітарного устрою.

Поміж концепцій, що описують феномен гібридної війни, це підхід авторів монографії «Світова гібридна війна: український фронт». В інтерпретації стану країни, за якого набирає смисл її фактор перспективи для влади держави, інституційні основи якої стали предметом тиску з боку країни-агресора. Чинник, який трансформує країну зі спостерігача на повноцінного учасника конфлікту як об'єкта гібридного нападу [1]. Одне із першочергових завдань для об'єкта, це необхідність визначитися із

зовнішньополітичним курсом по відношенню до іншого елемента системи міжнародних відносин. Ідентифікувати його статус з метою формулювання суголосного зовнішньополітичного курсу чи колективних заходів протидії, гармонізації геостратегічних сценаріїв з широкого спектру публічної політики, або, навпаки, вироблення політики з нейтралізації, протидії.

У контексті повоєнного відновлення України, формування вектору у відповідності до фактору перспективи як країни-об'єкта гібридного нападу, в «діалозі з майбутніми або наявними партнерами, або союзниками слід аналізувати й брати до уваги їх фактор перспективи з метою визначення, по-перше, доцільності, а, по-друге, перспективності переговорів. Щоб більш ефективно моделювати і розвивати партнерські чи союзницькі механізми співпраці з тими країнами, які перебувають одночасно у насамперед подібному з нашою державою статусі «об'єкт-об'єкт» гібридного протистояння по відношенню до суб'єкта походження деструктивного зовнішнього впливу. Або за умови, коли існує висока або потенційна імовірність трансформації суб'єктності зарубіжної країни у контексті її фактора перспективи до побідного з нашою державою статусу [2]».

Інший ключовий фактор, це – національні інтереси. Його значущість важко заперечувати, до прикладу, беручи до уваги розбіжність інтересів сторін, залучених до сучасної кризи у Перській Затоці. Вісь, що протистоїть колективному Заходу, це об'єднання між рф, КНР, Іраном та Північною Кореєю – і, це не можна розглядати як єдиний альянс, зміцнений єдиною стратегічною метою. Насправді, кожна сторона має свої національні інтереси. Китай значною мірою залежить від стабільного експорту енергоносіїв. Росія виграє від вищих цін, але віддає перевагу рівновазі, а не невизначеності. Північна Корея слідує за трендом, але не веде його. Тут бачимо, коли авторитарна ідеологія поступається національним інтересам, тоді ці інтереси розходяться. Європейський Союз й інші країни регіону, у довгостроковій перспективі можуть перетворитися на зневіреного елемента системи. Тоді, коли потрібні жорстка сила, енергетична безпека, стратегічні підходи збалансовані з національними інтересами, регіон залишається осторонь формуючи майбутню модель безпеки у невизначеності. Десятиріччями європейські лідери спиралися на зовнішнє постачання енергії з росії, аутсорсинг безпеки – США. Уважали, що економічний та демократичний ліберальний підхід замінить геополітичну силу. Без швидкої модернізації політики енергетичної безпеки, розвитку військового потенціалу, консолідації національних інтересів держав-членів як єдиної, Європа, як й Північна Корея, стоїть перед викликом перетворитися з актора на арену.

Інноваційний інструмент в системі національної безпеки – принцип *ad hoc*, або адгократична функція держави. Для країн чи регіонів зі спільним стратегічним національним інтересом важливо забезпечити стабільні потоки енергії, сформувати в конкретному випадку та в певний час так звану

«ситуативну міжнародну коаліцію», а не ідеологію, чи лише поділяти загальні людські цінності. Такий підхід генерує виклики. Чи імовірна спеціальна, так звана «ad hoc домовленість», до прикладу, між ЄС та Китаєм, або навіть ЄС і росією, й чи стане вона життєвою важливою або стратегічною? І, на який термін, яку траєкторію така домовленість спрямовуватиметься щоб змінити сучасну світову безпекову архітектуру, у регіональному вимірі в Перській Затоці? Чи традиційні стратегічні альянси, такі, як зокрема НАТО, використовують цей шанс на вдосконалення політики адаптованої до нових і негайних викликів.

Як визначили автори підходу зацікавлених сторін, спираючись на теорію систем, у будь-якій організації, яку можна інтерпретувати як відкриту систему, існують внутрішні зв'язки між її членами, а також зовнішні зв'язки із зацікавленими сторонами (стейкхолдерами), з тими, хто виявляє інтерес до реалізації своїх намірів щодо її розвитку, пов'язаних з процесом у будь-якій формі, і завдяки цим зв'язкам вирішуються проблеми [3]. Приймаємо, позиціонуючись на системному підході, що внутрішні та зовнішні зв'язки є системоутворювальним фактором. Тоді майбутнє й ефективність системи залежить, зокрема від того, наскільки результативними виявляться зв'язки між усіма стейкхолдерами. Тож, для України, у забезпеченні національних інтересів, як екзистенційних у війні з росією, так й в геополітичному вимірі, впровадження інноваційних інструментів у систему державного управління, національної безпеки залишається вкрай важливим та домінантним. Реагувати на безпосередню загрозу за принципом ad hoc, розвивати стратегічні альянси з міжнародними стейкхолдерами, зацікавленими у стабільній Українській Державі.

Таким чином, у процесі повоєнної відбудови, Україні доцільно будувати партнерські зв'язки і співробітництво при врахуванні фактора перспективи країни як детермінанта поряд з іншими чинниками (фінансовими, економічними тощо), за рейтингом. Надавати першочерговість, передусім: країні-об'єкту гібридного протистояння; країні потенційному об'єкту, яка вже стала предметом інтересів агресора й визначена його ціллю, але дій військового характеру чи інформаційно-психологічного впливу відносно неї суб'єктом ще не розпочато; країні-спостерігачу. Проте, якщо одна із зацікавлених сторін на боці суб'єкта деструктивного тиску відносно України, тоді інший детермінант – національні інтереси. Звідси, потреба у посиленні контролю за діяльністю такої категорії залучених сторін до процесу відновлення органами державного управління, інституціями безпекового сектора задля унеможливлення нанесення шкоди як окремим елементам вітчизняної соціоекономічної екосистеми, що визначені чинним законодавством як пріоритетні і підлягають контррозвідувальному захисту, так й системі національної безпеки України в цілому.

Література:

1. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В.П. Горбуліна. *Національний інститут стратегічних досліджень*. К.: НІСД, 2017. 496 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0013707.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0.

2. Бондар В.Т. Суб'єктність країни в міжнародній безпековій системі відповідно до її фактора перспективи. *Національні інтереси України*, 2024. Вип. 2(6). С. 483–493. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-2\(2\)-483-493](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-2(2)-483-493).

3. Freeman, Edward, Mcvea, John. A Stakeholder Approach to Strategic Management. *Darden Graduate School of Business Administration. University of Virginia*, 2001. 01–02. 32. DOI: 10.2139/ssrn.263511.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-32>

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ЯК ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ОСОБЛИВОГО ХАРАКТЕРУ

Гринько С. Д.

*докторка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри приватного права*

*Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна*

Складні та трагічні обставини сучасного суспільного життя України зумовлені збройною агресією російської федерації проти держави. Провідна роль у реалізації завдань щодо забезпечення оборони та національної безпеки належить військовослужбовцям, які проходять військову службу – різновид державної служби особливого характеру відповідно до ст. 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» [1].

Однією з ключових вимог проходження військової служби є дотримання військової дисципліни, що передбачає неухильне виконання Військової присяги, а також дотримання порядку і правил, встановлених Конституцією та законами України, статутами Збройних Сил України та наказами командирів (ст. 1 та ст. 4 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України). Відповідно до ст. 6 цього статуту, командир (начальник) наділений правом віддавати накази і розпорядження, тоді як на підлеглого покладається обов'язок їх виконання, за винятком випадків, коли наказ або розпорядження має явно злочинний характер. При цьому юридична